

Entrevista

## Toni Soler: «De petit pensava que estava envoltat de salvatges»

**El periodista i escriptor repassa en una entrevista a NacióDigital els motius que l'han dut a publicar "El tumor", un llibre sobre la pèrdua del seu pare quan era adolescent**

per [Toni Vall](#), Barcelona, 24 de novembre de 2018 a les 08:55 |

Toni Soler (Figueres, 1965) ha escrit [El tumor \(Anagrama\)](#) per explicar qui era el seu pare, què va significar perdre'l quan només tenia setze anys, i per què la seva absència ha sigut tan important en la seva vida. És un llibre de records, de tristor, de dol. Hi ha quatre o cinc fotos d'època i molts instants conservats en la memòria durant més de trenta anys. "Tots els tumors són hereditaris", interessant sentència que condensa les essències d'aquesta experiència literària -memorialisme, literatura del jo- que són també alhora catarsi i efectes terapèutics.

**- Li ha costat molt escriure *El tumor*?**

- Gens! [S'ho pensa millor]. Bé, de fet, depèn de com s'ho miri. M'ha costat més de trenta anys estar preparat per fer-ho. Però quan m'hi he posat ho he fet amb poc temps i sense cap emoció.

**- Ah, no?**

- Vull dir que no l'he escrit plorant, ni patint. Més que "sense cap emoció", hauria de dir sense càrrega emocional desfermada. De fet, he combinat l'escriptura amb la meua faceta de *clown* diari a televisió.

**- L'espera ha sigut llarga?**

- Bé, el que explico al llibre sobre el meu pare i sobre mi mateix m'ha costat pair-ho i poder-ho explicar sense que em fes mal.

**- Recorda el moment en què va decidir que era una bona idea?**

- La meua germana Sílvia em va regalar el llibre de Richard Ford, *Entre ells dos*, en què escriu sobre els seus pares. Em va encantar, em vaig quedar tan entusiasmat que vaig decidir que podia animar-me a escriure finalment una cosa que em rondava pel cap des de feia temps. Quan tenia unes trenta pàgines escrites les vaig ensenyar a l'editora Ester Pujol. "No és res sobre el procés!", la vaig advertir. Li va agradar el que va llegir i em va

animar a continuar.

"Un dia em vaig mirar al mirall i vaig pensar que tenia cinquanta dos anys, l'edat que tenia el meu pare quan va morir. No em vaig veure a mi mateix com un senyor de cinquanta dos anys que es pogués morir en breu"

**- L'ha escrit en una edat molt especial, gens casual.**

- Un dia em vaig mirar al mirall i vaig pensar que tenia cinquanta dos anys, l'edat que tenia el meu pare quan va morir. No em vaig veure a mi mateix com un senyor de cinquanta dos anys que es pogués morir en breu.

**- No és un llibre sobre l'Antònio Soler, oi? És alguna cosa més...**

- En efecte, *El tumor* no tracta sobre el meu pare, o no exclusivament. Tracta més aviat sobre com un adolescent de setze anys –jo- afronta el dol. Sobre com muta el record d'un pare que se'n va anar prematurament per culpa d'un tumor cerebral.

**- Al llarg del relat recalca diverses vegades que només ha furgat entre els seus records, no entre els de ningú més.**

- Em va semblar important no fer trampes. No volia més informació que la meva. Sé el que sé sobre el meu pare. I és poc. M'interessava explicar aquest dèficit.

**- Diu que hi ha gravacions familiars en Super 8, per exemple. Això podria ser una mina.**

- Si, podria haver fet més arqueologia, però no és el meu tarannà. Volia fer una cosa ràpida, que sorgís de mi i de ningú més en un determinat moment de la meva vida. Sense cap estratègia especialment meditada.

**- Podria haver explicat coses de la seva joventut teatral i cinèfila...**

- Ja que diu això, se'm fa difícil imaginar-lo sobre l'escenari o les seves vel·leïtats artístiques. No tinc ni idea de si el va frustrar haver de deixar-les de banda. Aquesta absència d'informació, repeteixo, forma part de la personalitat del llibre i de la meva aproximació a la figura paterna.

**- Parlem de Figueres. Hi va néixer, però hi té una relació estranya.**

- Dic que soc de Figueres perquè vesteix, perquè a Barcelona, encara avui, queda bé dir que ets empordanès. Però no me'n sento gaire, o gens. Passàvem els estius a la Garrotxa, vam viure uns anys a Terrassa i ens vam instal·lar a Badalona. I ara visc a Barcelona des de fa molts anys. En mi, la qüestió de les arrels és molt dispersa. "Volia fer una cosa ràpida, que sorgís de mi i de ningú més en un determinat moment de la meva vida. Sense cap estratègia especialment meditada"

**- Tinc la sensació que el desarrelament és un tema important del llibre.**

- Té raó. Sento enveja sempre que algú em diu que viu al mateix lloc on va néixer, que

la seva trajectòria vital sempre hi ha estat lligada, que els seus pares i avis eren d'allà. Els meus pares eren megafiguerencs i van optar per una vida itinerant. Ho van portar francament malament però pensaven que hi podrien tornar quan es jubilessin. No ho van aconseguir.

**- "Per nosaltres no és res més que tombes i pels nostres fills, un indret desconegut, quasi un monument funerari", escriu sobre la ciutat on va néixer.**

- Li vaig agafar una mica de mania, ho admeto. Després hi he tornat i m'he trobat gent que venia a parlar amb mi i m'explicaven coses boniques dels meus pares. Caçava records al vol. Ara, quan hi vaig, és per anar al cementiri.

**- "D'això no n'hi ha cap necessitat", és una frase del seu pare que fa aparèixer unes quantes vegades.**

- Era una espècie de divisa seva. Era un *no* dit a la seva manera. Un *no* d'una persona amb conviccions molt fortes i poc flexible, li servia per mostrar de manera moderada la seva inflexibilitat.

**- El moll de l'os del llibre és la seva incapacitat de viure el dol, d'assumir la pèrdua.**

- Sí, és degut a dues coses. Al terror davant del que ens espanta, a la vivència de la mort quan tens setze anys. I també a un temperament familiar, diguem-ne, anti-afectuos. Anti "numerets", per dir-ho d'una manera eloqüent i alhora despectiva.

**- Interessant que digui que sovint són més clars i definatoris els nostres trets adquirits que no pas els heretats.**

- Jo, per exemple, porto més de vint anys vivint amb la mateixa persona. Estic segur que em defineixen més les coses que he agafat d'ella que no pas les que em van venir d'herència. Som les experiències que vivim i les persones que coneixem. Si ara aparegués el meu pare davant meu ens hauríem de presentar perquè seríem com dos desconeguts.

"Si ara aparegués el meu pare davant meu ens hauríem de presentar perquè seríem com dos desconeguts"

**- En determinats moments utilitza l'humor, però de manera continguda.**

- No volia que fos el típic llibre d'un humorista que utilitza l'humor perquè no pot evitar-ho. És un llibre seriós en què algunes coses s'expliquen utilitzant el sentit de l'humor però no té cap mena de quota humorística pel simple fet que jo em dediqui a aquest món.

**- "La mare i jo érem persones tortuoses, dotades d'ansia per la vida i per la creació, però molt negades per detectar o capturar la felicitat". La seva mare és una presència imprescindible.**

- A ella i a mi ens ha definit l'ansia, el neguit i l'inconformisme vital com a motor

creatiu. Això dona curiositat, és bo i fructífer, però també t'aparta de la felicitat, de la serenor, de saber assaborir les coses quan les tens i no quan han passat de llarg.

### **- El seu pare era més pràctic?**

- Segurament sí. Pensava en l'ara i l'aquí i no pas en com podia ser més feliç. No tenia por al patiment futur. Vist amb perspectiva, no sé si m'agrada gaire aquest tret de la meva personalitat. No sé si preferiria ser menys neguitós.

### **- "Mai he enyorat la infantesa".**

- Mai! Aquell tòpic de "la meva pàtria és la meva infància" sempre l'he detestat. Jo volia ser adult! Ara també ho vull! Percebia la infància com una barbàrie. L'escola era una selva, un infern de competitivitat. Et tallaves el cabell i al dia següent et plovién els clatellots! De petit pensava que estava envoltat de salvatges.

### **- Creu que al llibre és dur amb vostè mateix?**

- Amb un llibre com aquest el més normal és pensar que es tracta d'una cosa autocompassiva. Per evitar això, el millor que podia fer era ser honest, pensar en les meves faltes i "pecats". Quan va morir el pare vaig ser molt immadur i així ho explico veient-me a mi mateix amb la perspectiva del temps. Ara, quan tinc dos joves de disset i de quinze anys a casa, trobo més normal aquella reacció, soc capaç d'entendre millor determinades coses.

### **- Se sent millor ara que abans d'haver-lo escrit?**

- M'ha proporcionat molt bones estones. He gaudit escrivint-lo. L'he comentat molt amb la meva dona i les meves germanes. Crec que és un llibre bonic. Segur que em dona encara més satisfaccions quan el comenti amb més gent i m'arribin més opinions i sensacions.

### **- Terapèutic?**

- Verbalitzar els sentiments sempre ho és. És objectivament bo. Una gran nuvolada grisa, si la converteixes en paraules, es fa tangible.

### **- El llibre ha generat suspicàcies i apriorismes.**

- Era previsible. Em passa des de fa molt temps sempre que faig alguna cosa fora de l'àmbit televisiu. Sempre hi ha gent que s'ho pren pel cantó de l'intrusisme. S'ha d'acceptar i ja està.

"Verbalitzar els sentiments sempre és terapèutic. És objectivament bo. Una gran nuvolada grisa, si la converteixes en paraules, es fa tangible"

### **- Escriure va amb vostè.**

- M'encanta escriure, tota la vida ho he fet. He sigut periodista, guionista i he escrit llibres de varies coses. Ho seguiré fent.

**- Anagrama, bona editorial.**

- Em fa molta il·lusió i alhora un gran respecte. Quan hi va haver la polèmica a la qual es referia, el Jorge Herralde em va enviar un mail molt amable i elogiós amb el llibre. Fantàstic, oi?

**- Abans parlàvem de Richard Ford, i al llibre cita Paul Auster quan escriu sobre el seu pare. Li ha agradat l'anomenada "literatura del jo", el memorialisme...?**

- Sí, i tant, m'encanta llegir memòries i biografies. M'agrada molt la primera persona i la realitat. A la ficció li exigeixo més que a la no-ficció, on hi ha més realitat i m'hi enganxo amb molta més facilitat.

**- Potser té a veure amb el fet que vostè és periodista...**

- Sí, potser sí. Sumar les formes literàries de la ficció amb el plus que suposa la realitat ho trobo fascinant. És el que em va decidir a impulsar la revista [\*El món d'ahir\*](#).

**- Acabo amb la frase que em sembla més decisiva i definitiva de la personalitat del llibre: "Tots els tumors són hereditaris".**

- M'he informat molt i el tumor cerebral no és una malaltia hereditària com per exemple pot ser la diabetis o el càncer de colon. Però jo l'he heretat. Perquè qui soc jo no s'explica sense el tumor del meu pare. Això va més enllà de la genètica.